

Mes taip pat esame tik gyvūnai...“

04-08-31 Holger Lahayne

Šių metų gegužę laidoje "Visuomenės interesas" nesuskaičiuojamą kartą diskutuota apie sektas (vėl visiškai nevaisingai, kaip dažniausiai laidose ir būna). Tuo pat metu žurnale "Ekstra" (2004 Nr. 17) pasirodė perspėjimas apie Lietuvoje plintančią visai naują grupuotę – ultraradikaliuosius vegetarus (veganus): "Netikri pranašai: vegetarų sekta". Konkrečiai tai žurnalistės A. Srėbalienės straipsnis apie organizaciją PETA (*People for the Ethical Treatment of Animals* – Žmonės už etišką elgesį su gyvūnais; <http://www.peta.org>). Deja, nė šios žiniasklaidos priemonės pranešimas vaisingumu nepasižymėjo, nes, visai nesigilinęs į judėjimo pasaulėžiūrinius aspektus, irgi tik kirto "sektų rimbu" ir daugiau nieko. Kaip ir eilinį kartą: pavojus, saugokitės, jie nori ištraukti jūsų pinigus ir suvedžioti vaikus!

Na, sektos sektomis, bet PETA nėra religinė organizacija ir nesiekia jokių religinių tikslų, todėl negali būti laikoma sekta religine prasme. Tai gyvūnų apsaugos organizacija, todėl ir turi būti vertinama kaip ir visos kitos panašaus tipo organizacijos. Kita vertus, PETA yra *radikali* organizacija (viską, kas radikalų, įprasta priskirti prie sektų); PETA save bei savo idėjas *smarkiai reklamuojanti* organizacija (daugiau kaip 25 interneto svetainės!); PETA *provokuojanti* organizacija (vokiškoje interneto svetainėje drąsiai teigianti: "Mes taip pat esame tik gyvūnai, kartu su kitais gyvūnais besidalijantys mūsų Žeme").

PETA savo veiklą pradėjo 1980 m. Amerikoje, Ingridos Newkirk ir Alexo Pacheco iniciatyva. Šiandien organizacija didžiujasi daugiau negu 800 000 sekėjų visame pasaulyje. Pagrindinė jos veikla – plačios kampanijos, pvz., prieš kailinių drabužių dėvėjimą ("Geriau nuogas negu su kailiniais"), prieš bandymus su gyvūnais, prieš netinkamą masinį gyvūnų laikymą, prieš netinkamą gyvulių skerdimą, prieš greito maitinimo sistemas ir t. t., ir t. t. Žinoma, viena iš organizacijos sėkmės paslapčių yra ta, kad į jos rengiamas kampanijas nuolat pritraukiamos pasaulio įžymybės kaip Pamela Anderson, Naomi Campbell bei kitos aktorės, modeliai, dainininkės, sutinkančios papozuoti pusnuogės arba prisidengusios tik kopūsto lapais (kaip "Ekstros" viršelyje). O turtingosios žvaigždės kaip eksbitlas P. McCartney pasirūpina, kad "kovų biudžetas" būtų kuo didesnis.

Neseniai dideles bangas sukėlė viena iš PETA kampanijų, apie kurią "Ekstra" net neužsimena, nors jos tikslai daug rimtesni nei klausimas, ar sveika valgyti mėsą. Organizacijos interneto svetainės <http://www.masskilling.com> straipsnyje "Holokaustas jūsų lėkštėje" žodžiais bei grafiškai žydu naikinimas nacių konclageriuose prilyginamas šiandieniniam vištų bei gyvulių skerdimui. Skaitytojui pateikiami įspūdingi skaičiai: "Nuo 1938 iki 1945 per holokaustą žuvo dvylika milijonų žmonių. Lygiai tiek pat gyvūnų nužudoma Europoje žmonių maistui kas valandą". Šie ir panašūs teiginiai paaštrinami įžymių žmonių citatomis, kaip antai rašytojo Isaaco B. Singerio: "Gyvūnams visi žmonės naciai; gyvūnams kiekviena diena yra Treblinka"; arba filosofo Theodoro W. Adorno: "Osvencimas prasideda tada, kai stovintis skerdykloje taria: juk tai tik gyvuliai". O ekrano apačioje savotiškas skaitiklis kas sekundę nepailstamai rodo vis naujus skaičius: kiek nuo 2003 sausio 1 Amerikoje paskersta gyvūnų žmonių maistui.

Be jokios abejonės, tokiomis priemonėmis PETA smarkiai provokuoja. Bet provokuoja ir iškelti klausimus: o kurgi riba tarp gyvūno ir žmogaus? Kodėl ji beveik visiškai nutrinama? Kodėl gyvūnams perkeliamos žmogaus teisės, o žmonės prilyginami gyvūnams? Atsakymus į šitokius klausimus galime rasti dar labiau pasigilinę į organizacijos ideologiją, kuri pagrįsta ne kuo nors kitu, o radikaliomis evoliucijos mokymo išvadomis. Visi gerai žinome, kaip nepaprasta Darvino teorijoje atriboti žmogų nuo gyvūno. Anot R. Junkerio, pagal evoliucijos mokymą "žmogus nuo gyvūno skiriasi tik laipsniškai: turi *daugiau* moralės suvokimo, *daugiau* teisingumo supratimo, *daugiau* proto, *mažiau* instinktų" ("Leben durch Sterben"). Todėl nieko nuostabaus, kad garsusis biologas K. Lorenzas šiuolaikinį žmogų laiko tik jungtimi tarp beždžionės ir žmogaus.

PETA ideologija grįsta ir teologo bei Nobelio premijos laureato A. Schweitzerio (1875–1965) mąstymu, kurio mintys organizacijos interneto svetainėse cituojamos ypač gausiai. Schweitzeris propagavo "pagarbą gyvybei" bei žmogaus ir gyvūno prigimtinei valią gyventi: "Pamatinė žmogaus savivokos tezė tokia: aš esu gyvybė ir noriu gyventi gyvybėje, kuri irgi nori gyventi" ("Die Ehrfurcht vor dem Leben"). Jis taip pat nepaisė ribos tarp žmogaus ir gyvūno teigdamas: "Tikrai etiškam žmogui visa kas gyva yra šventa". Kitaip tariant, tiek žmogaus, tiek gyvūno gyvybės išsaugojimas yra etikos esmė: "Jam [tam, kuris gerbia gyvybę] gėris yra gyvybę saugoti, gyvybę skatinti, gerbti ir vertinti besivystančią gyvybę. Blogis: gyvybę naikinti, gyvybei kenkti, žeminti besivystančią gyvybę. Tai pagrindinis, būtinas, universalus ir absoliutus etiškumo principas". Schweitzeris radikalai išplečia netgi meilės įstatymą: "Sutikus, kad meilės principas skirtas visai kūrinijai, pripažįstama, kad etikos sfera yra begalinė".

Prie PETA sėkmės nemažai prisideda ir Rytų religijų (budizmo) populiarumas. Jose dažniausiai bent jau žodžiais visos gyvos būtybės yra vieno lygmens, todėl jų atžvilgiu skatinama "pakanta ir nešališkumas", kaip tai daro Dalai Lama savo knygoje "Tyra širdis":

"Perskaitęs šias ištraukas [apie priešo meilę Mt 5, 43–48] suvokiau, kad ypač svarbus Evangelijos akcentas – pakantos ir nešališkumo visoms būtybėms ugdymas... Yra specialių metodų jausmui, kad visos gyvos būtybės yra vienodai svarbios, lavinti. Budizme tai gali patvirtinti, pvz., atgimimo idėja. Svarstant apie tai krikščionių aplinkoje, galbūt galima remtis sukūrimo idėja – visos gyvos būtybės yra lygios, nes jos visos sukurtos to paties Dievo... Tikėjimas, kad visi žmonės yra tos pačios dieviškos prigimties, yra tvirtas pagrindas ir priežastis patikėti, kad kiekvienas iš mūsų gali išsiugdyti tikrą lygybės jausmą visų gyvų būtybių atžvilgiu..." (p. 65).

Jam antrina įžymusis induistas M. Gandis:

"Aš žinau, kad sakoma, jog siela neturi nieko bendra su tuo, kas valgoma ar geriama, nes siela pati nei valgo, nei geria; jog svarbiausia ne tai, kas iš išorės patenka į vidų, bet tai, kas iš vidaus išeina į išorę. Aišku, čia yra tiesos. Tačiau užuot tyrinėjęs šį argumentą, su malonumu pristatau savo tvirtą įsitikinimą: trokštančiam ir ieškančiam, siekiančiam gyventi Dievo baimėje ir norinčiam jį vieną dieną pamatyti, maisto ribojimas tiek jo kiekio, tiek kilmės atžvilgiu yra tiek pat svarbus kaip ir mąstymo bei kalbėjimo apribojimas".

Pradžioje Gandis beveik pažodžiui cituoja Jėzaus mintis iš Mt 15, 11.18, tačiau vėliau nusprendžia, kad tai nėra labai svarbu. Jam daug svarbiau jo paties mintys, kurios atspindi induizmo tradiciją, pabrėžia asketizmą, apimančią ne tik mitybą, bet ir turtą bei seksualumą.

Nieko nuostabaus, kad kai kurias krikščioniško mokymo mintis PETA atmeta gana griežtai: "Nėra jokio racionalaus pagrindo žmogų laikyti kūrinijos viršūne" (Vokietijos PETA vadovas H. Ullmannas). Organizacija pratęsia aršią krikščionybės kritiką, pradėtą 1967 metais žurnale "Science" L. White'o straipsniu "Istorinės ekologinės krizės šaknys" ("The historical roots of our ecological crisis"). Straipsnyje mokslininkas apkaltina krikščionybės ekologinės krizės sukėlimu bei gyvūnų kankinimu:

"Ypač vakarietiškoji krikščionybės šaka yra pati antropocentriškiausia religija, kokią tik pasaulis regėjo... Visiškai priešingai antikinei pagonybei ar Azijos religijoms, tai krikščionybė sukūrė žmogaus ir gyvūno dualizmą, ir, be to, dar pabrėžia, kad esą iš Dievo valios žmogus niokoja gamtą savo tikslams".

Šis požiūris turėjo ir radikalių šalininkų, tokių kaip Carlas Amery'is ("Das Ende der Vorsehung. Die gnadenlosen Folgen des Christentums", 1972) bei nevienareikšmiškai vertinamas katalikų teologas E. Drewermannas ("Der tödliche Fortschritt", 1981).

Neginčytina, kad Biblija aiškiai atskiria žmones ir gyvūnus. Sukurtu pagal Dievo paveikslą joje laikomas tik žmogus (pvz., Pr 1, 26–27; 9, 5–6). Tai reiškia, kad ne išvaizda žmogus panašus į Dievą, bet savo asmeniškumu. Žmogus

yra asmenybė kaip ir Dievas. Tą liudija mąstymas: žmogus gali mąstyti kaip ir Dievas; sąžinė: žmogus gali svarstyti ir priimti sprendimus kaip ir Dievas (moralinė ir etinė savimone); kalba ir komunikacija: žmogus moka kalbėti, rašyti kaip ir Dievas; istorija: žmogus kuria istoriją, fiksuoja istorinius faktus, juos perduoda kitoms kartoms kaip ir Dievas; estetika: žmonės moka grožėtis, gali kurti grožį kaip ir Dievas; bendravimas: žmogus gali laisvai bendrauti su kitu žmogumi, jį mylėti kaip ir Dievas.

Būtų galima pateikti galybę citatų, kurios akcentuoja žmogaus viršenybę. Štai keletas jų:

"Dangūs – VIEŠPATIES dangūs, bet žemę jis davė žmogui" (Ps 115,16); "Tu padarei jį tik truputį žemesnį už save, apvainikavai garbe ir didybe. Tu padarei jį savo rankų darbų šeimininku, padėjai visa prie jo kojų: avis ir jaučius visus aliai vieno ir laukinius gyvulius, padangių paukščius bei jūros žuvis ir visa, kas tik keliauja jūrų takais" (Ps 8,6–9). Visa kūrinija pavaldi žmogui, todėl ir mums, Nojaus palikuonims, leidžiama, netgi liepiama valgyti mėsą:

"Dievas palaimino Nojų bei jo sūnus ir tarė jiems: "Būkite vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę. Bijos jūsų ir drebės prieš jus visi žemės gyvuliai, visi padangių paukščiai – visa, kas juda žemėje, ir visos jūrų žuvis. Į jūsų rankas jie atiduoti. Kas juda ir yra gyva, bus jums maistui. Duodu juos visus jums, lygiai kaip daviau jums žaliuosius augalus. Tikrai mėsos su jos gyvybe, su krauju joje, nevalgysite" (Pr 9,1–4).

Tai viena medalio pusė, kurios neturėtume užmiršti. Bet tik viena. Nes Biblija duoda įsakymą ne tik Pr 1, 28: "Dievas palaimino juos, tardamas: "Būkite vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę ir valdykite ją!", bet ir Pr 2, 15: "VIEŠPATS Dievas paėmė žmogų ir apgyvendino jį Edeno sode, kad jį dirbtų ir juo rūpintųsi".

Pastarojoje eilutėje svarbūs trys dalykai: žmogus apgyvendinamas *sode*. Ne kokioje nors neliestoje laukinėje gamtoje, bet ir ne priešiškoje žmogui ir visai ne demoniškoje aplinkoje. Tiesiog gamtoje, kuri yra sodas. Kuri niekaip nėra mistinė dievų ar dvasių buveinė (kaip pagonybėje ar Tibeto budizme) ir pati nėra dievas ar dieviška (kaip panteistinėse religijose ar neopagoniškuose bei ezoteriniuose kultuose). Tačiau žmogus įkurdinamas gamtoje, kuri sukurta ne egzistuoti savaime ir nepriklausomai, o turi būti *apdirbama*. Vadinas, žmogus gali gamtą veikti, ją keisti ir naudotis jos vaisiais. Savaime darbas gamtoje nėra nei joks jos niokojimas, nei išnaudojimas, tuo labiau, kad darbą Dievas sujungia su *rūpinimusi*. Taigi sodas privalo būti prižiūrimas, jo augalai ir gyviai puoselėjami. Toks buvo Dievo paliepiamas nuo pat pradžių.

Tačiau po nuopuolio viskas pasikeitė. Ir tas pasikeitimas pirmiausia pasireiškė tuo, kad Dievo paliepiamą pasidarė sunku įvykdyti. Darbas ir rūpestis gamta ėmė reikalauti daugiau pastangų, ėmė kainuoti vargo, net kančių (pvz., Pr 3, 17–19, kur dirva net prakeikiama, kas nereiškia, kad gamta baudžiama ar tampa neigiamesnė. Priešingai – nubaudžiamas žmogus).

Principinis Dievo požiūris į gamtą nesikeičia per visą Bibliją. Kitose Mozės knygosose matome, kaip Dievas gina gamtą, gyvūnus, išleisdamas šabo įstatymus (Iš 23, 10–11; Kun 25, 1–7). Įst 20, 19–20; 22, 6–7; 25, 4 galime skaityti apie visai modernią gamtos apsaugą:

"Jei, einant keliu, pasitaikytų užtikti paukščio lizdą bet kur medyje ar ant žemės su jaunikliais ar kiaušiniiais, su tupinčia motina ant jauniklių ar kiaušinių, motinos drauge su jaunikliais, nepaimsi. Leisk motinai nuskristi ir pasiimk tik jauniklius, idant tau gerai sektųsi ir ilgai gyventumei" (Ist 22,6–7).

Taigi Mozės įstatymo leidžiama gyvūnus naudoti maistui, tačiau ne bet kaip, o laikantis tam tikrų taisyklių – nesunaikinant (nesuvartojant maistui) visos konkrečių gyvūnų (šiuo atveju paukščių) šeimos. Beatodairiškas, piktavališkas gyvūnų naikinimas ir kankinimas neleistini, nes gyvūnai irgi yra Dievo kūriniai, turintys jiems Dievo suteiktą vertę ir orumą. Žmogus tuo pat metu yra ir viršesnis už gyvūnus (gali juos naudoti maistui), ir lygus su jais, nes, kaip ir jie, yra Dievo kūrinys (todėl visą Dievo kūriniją privalo gerbti). PETA šios biblinės pusiausvyros

visiškai nepaiso. Užtat labai aiškiai ir išsamiai apie ją kalba teologas F. Schaefferis straipsnyje "Ką jūs padarėte mūsų gražiajai seseriai?":

"Žydų ir krikščionių Dievas, kaip matome, yra ypatingas, nes jis – begalinis ir kartu asmeniškąs. Kaip jis pats žiūri į savo sukurtą pasaulį? Kalbant apie jo begalybę, reikia pasakyti, kad tarp jo ir pasaulio žiojėja didžiulė praraja. Jis sukuria visus daiktus, jis vienintelis yra Kūrėjas, visa kita – sukurta. Tik jis – begalinis, tik jis – Kūrėjas, visa kita yra kūriniai ir jie baigtiniai. Tik jis – nepriklausomas, visa kita yra priklausantys daiktai. Pagal Biblijos teiginius, žmogus, gyvūnai, augalai visi vienodai yra atskirti nuo Dievo, nes jis juos sukūrė. Jei kalbėsime apie begalybę, tai žmogus lygiai taip pat atskirtas nuo Dievo kaip ir mašina.

Vieną begalybės atžvilgiu praraja yra tarp Dievo ir viso kito, tarp Kūrėjo ir sukurtų daiktų. Bet yra ir kitas atžvilgis – asmeniškumo. Dievas sukūrė žmogų pagal savo atvaizdą. Todėl žmogus tuo požiūriu, kaip asmenišką būtybė, yra atskirtas nuo gamtos. Kadangi jis yra asmenybė, tai jo vieta sukurtame pasaulyje ypatinga. Žmogui svarbiausia yra ryšys su "aukštybėmis", su Dievu. Tokiu būdu už asmeniškumo yra gyvūnai, augalai ir mašinos, t. y. anoje prarajos pusėje, O Dievas *ir žmogus* – šioje.

Kaip asmeninė būtybė žmogus skiriasi nuo visos kitos kūrinijos, bet, kita vertus, kaip sukurta būtybė jis sudaro vienumą su ja. Taigi abiem atžvilgiais žmogus susijęs dviem esminiais saitais – "aukštyne" su Dievu ir "žemyn" su ju sukurtuoju pasauliu. Taip krikščionis gali atsakyti į klausimą, kas jis yra kaip žmogus. Aš esu sukurta pagal Dievo atvaizdą kaip individuali, asmenišką būtybė, atsigręžusi į Dievą, ir kokybiškai – ne tik kiekybiškai – skiriuosi nuo kitų kūrinijų. Aš nesu vien atomų ir energijos dalelių sanaupa. Bet, kita vertus, kai apsidairau stebėdamas gamtą, matau daug į save panašių dalykų. Aš taip pat sukurta – kaip ir gyvūnai, augalai ar vandens atomai. Mes atskirti nuo "žemesniųjų" kūrinijos formų ir visgi esame su jomis susiję. Tai ne alternatyva, – tikros abi pusės. Tokios koncepcijos nerasime nė vienoje filosofijoje" (ištrauka iš knygos "Pollution and the Death of Man", Prizmė 97/1).

Panašią mintį savo knygoje "Issues Facing Christians Today" dėsto ir kitas įžymus teologas J. Stottas:

"Išskirtinė galimybė valdyti žemę mums suteikta dėl išskirtinių santykių su Dievu. Jis savo kūrinijoje nustatė tokią hierarchinę tvarką, pagal kurią žmogus užima vietą tarp Kūrėjo Dievo ir visos kitos kūrinijos (turinčios sielą ir besielės). Tam tikra prasme mes esame viena su gamta, nes esame jos dalis ir taip pat kūriniai, tačiau kita vertus, mes sukurta pagal Dievo paveikslą ir paskirti viešpatauti. Biologine prasme mes tokie pat kaip gyvūnai: mes kaip ir jie kvėpuojame (Pr 1, 21.24; 2, 7), maitinamės (eil. 29–30) ir dauginamės (eil. 22.28). Tačiau galime džiaugtis aukštesniu sąmoningumo lygmeniu, kuris mus daro panašius ne į gyvūnus, bet į Dievą. Mes gebame mąstyti, rinktis, būti kūrybingi, mylėti, melstis ir valdyti. Tai liudija apie mūsų tarpinę padėtį tarp Dievo ir gamtos, tarp Kūrėjo ir visos kitos kūrinijos. Mumyse susiduria priklausomybė nuo Dievo su mūsų viešpatavimu žemėje".

Paskutinis sakiny s ypač svarbus, nes tik tas, kuris jaučiasi priklausomas nuo Dievo ir jam atsakingas, bus geras gamtos ir gyvūnijos valdytojas. Kuo mažiau tos priklausomybės, tuo labiau netikęs ir iškrypęs tampa žmogaus viešpatavimas. Ši mintis ne nauja, ją randame jau Senajame Testamente, pvz., Pt 12, 10: "Teisus žmogus rūpinasi savo gyvuliais, o nedorų žmonių širdis žiauri".

Taigi ne Biblija yra pagrindinė problema ir ne gamtai tariamai priešiška krikščionybė. Pagrindinė problema yra antropocentrizmas, tokia žmogaus laikysena, kai, pamiršęs Dievą, susidievina pats žmogus. Lotharas Gassmannas teigia:

"Gamtos naikinimas kyla ne iš Dievo plano, o iš žmogaus atsitraukimo nuo Dievo. Žmogus nori pats savarankiškai, neklausdamas Dievo valios, kūriniją valdyti ir išnaudoti. Gamtos naikinimas yra nuodėmės rezultatas. Efektyviai su juo kovoti galima tik atsigręžus į Dievą ir pakeitus žmogaus širdį" ("Grün war die Hoffnung – Geschichte und Kritik der grünen Bewegung").

Šį teiginį galima pagrįsti ir istoriškai. Ekologinės krizės duris atvėrė ne krikščionybė, o būtent sekuliarizuota krikščionybė kartu su mokslu ir technika, kurie su tikrąja krikščionyste taip pat nesisiejo jokiais saitais. Kurie, anot G. Rohrmoserio, patys buvo tapę religija. Udo Krolzikas apibendrina:

"Renesanse, išnykus žmogaus ir gamtos priklausomybei nuo Dievo, gimsta naujas žmogaus ir gamtos suvokimas, kuris nuvertina gamtą ir paverčia ją paprastu įrankiu... Besivystanti buržuazinė ekonomika užveda pasaulio mechanizmą, kuris ima išnaudoti gamtą. Kadangi aplinkos krizę sukėlė industrinė revoliucija, tai reiktų sakyti, kad krizė sukelta ne krikščionybės, o sekuliarizacijos ir su ja susijusio žmogaus egocentriškumo" ("Umweltkrise: Folge des Christentums?").

Karen Gloy knygoje "Das Verständnis der Natur" irgi pateikia pavyzdį apie tai, kaip iškreiptas biblinis mokymas apie žmogaus panašumą į Dievą:

"Remiantis teologiniu žmogaus dieviškos įsūnytos traktavimu, pradedama emancipuotą ir savavalią žmogų versti antruoju Dievu (alter deus), Dievui prilygstančiu žmogumi (alter secundus deus), o visą pasaulį iš principo vadinti galimu jo produktu".

Šitokio iškraipymo padarinys: gamtos ir visos kūrinijos pavertimas paprasta mašina ir visiškas žmogaus viešpatavimo pasaulyje neribojimas. Pratęsiant citatą, "žmogus, kuris, anot Dekarto, yra gamtos savininkas ir viešpats, palengva tampa naujųjų laikų pasaulėžiūros idealu".

Naujieji laikai visiškai sunaikino biblinę sampratą, pagal kurią žmogus nors ir yra gamtos valdovas, bet nėra savininkas. Gamta priklauso Dievui. Tuo ji netampa dieviška, bet ir nėra bei negali būti pavadinta mašina.

Iš tiesų nėra jokio pagrindo ir prasmės gyvūnų ar gamtos apsaugos situaciją piešti vien šviesiomis spalvomis ar net nudailinti taip, kaip tai padaryta "Ekstros" straipsnyje. Be abejo, dabartinėje Lietuvoje netrūksta gerų ir humanišku gyvūnų apsaugos įstatymų, tačiau kiekvienas pilietis, net daug neieškojęs, gali pamatyti, kaip jų laikomasi – pavyzdžiui, kokiomis nepritaikytomis sąlygomis Lietuvoje kai kur laikomi šunys. Čia situacijos nepataisysi nei dievindamas gamtą, nei sužmogindamas gyvūnus. Pagrindinė problema yra žmogaus antropocentrizmas. Žmogus nesijaučia prieš nieką atsakingas, todėl elgiasi kaip jam šauna į galvą. Antropocentrizmą privalo pakeisti teocentrizmas – tai vienintelis ir efektyviausias kelias. Jei centre bus Dievas, greitai paaiškės ir žmogaus, ir gamtos vieta bei priklausomybė.

Vienareikšmiškai galima teigti, kad PETA gyvūnų apsaugoje perlenkia lazda. Tačiau kokia prasmė apšaukti šią organizaciją sekta ir visai nesigilinti į pagrindinės problemos esmę? Kas jau kas, bet PETA savo gausybėje elektroninių svetainių medžiagos diskusijoms duoda per akis. Be krikščionybę kritikuojančių sakinių, šie radikalieji vegetarai pateikia ir taikių minčių, su kuriomis gal visai ir negalima sutikti, bet diskutuoti tikrai galima:

"Jei mes valdome gyvūniją, tai dėl to, kad ją saugotume, o ne išnaudotume savo tikslams. Biblijoje nepasakyta nė sakinio, kuris pateisintų dabartinę gamtos niekinimo praktiką, ištisų rūšių sunaikinimą, gyvūnų kankinimą ir milijardų nužudymą kasmet. Biblija kalba apie pagarbą gyvybei, o mylintis Dievas turėtų būti tik nusivylęs dėl mūsų elgesio su gyvūniją".

Komentarai:

ka tu sneki, jokiū lazdu pētā nepelēnkia, žmonija pelēnkė...ir jau seniai. Kam zudyt gyvūnus visiskai nereikalingiems dalykams? Bė kailiu isgyvent negalima? Galima, bė turtingos ponios turi pasipuikuot savo storo vyro stora kisėne, turi tai visiems parodyt... nekėnciu tokiū žmoniu,kuriems nusispjaut, kad dēl ju tūsciu igeidziū kėncia tiek gyvūnu ir dar taip žiauriai. kai pamatau ponias su kailiais,tiesiog noris joms pacioms nudirt oda, lygiai taip pat, kaip diriama nuo gyvūno, is leto ir kai jis su samone...

<http://www.lksb.lt/straipsniai/straipsnis-221.htm>